

Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 2/2024

Aika 28.10.2024 klo 13.00–15.09

Paikka Ravintola Usva, Kauppakatu 44, Joensuu ja TEAMS

Läsnä Liite 1. Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 28.10.2024, läsnäolijat

1 Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Johtaja Janne Kärkkäinen avasi kokouksen ja toivotti sekä läsnäolijat paikan päällä että TEAMS-yhteydellä tervetulleiksi (liite 1, yhteensä 38 osallistujaa). Sihteeri Minna Kukkonen laatii muistion. Kokouksessa esittäytyivät uudet henkilöt Ilona Kalliokoski, AVI ja Maria Pikkupirtti, Kemijoki Oy.

2 Asialistan hyväksyminen

Kokouksutsun mukana toimitettu asialista hyväksyttiin sellaisenaan. Asialistaan oli lisätty yhteistyöryhmän jäsenten ajankohtaisiin asioihin esittelijät jäsenten ilmoitusten mukaisesti (kohta 8):

3 Yhteistyöryhmän jäsenpäivitykset

Helmikuun kokouksen jälkeen Itä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualue esitti yhteistyöryhmään vuosiksi 2024–2029 varsinaiseksi jäseneksi Ilona Kellokosken ja varajäseneksi Anna Karjalaisen. Heidät on liitetty ryhmään.

4 Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirjaa oli jäsenistöllä kommentoitavana ja hyväksyttävänä maaliskuussa 2024. Korjattu muistioluonnos toimitettiin jäsenille ja tallennettiin vesienhoidon verkkosivuille (www.ymparisto.fi/vesienhoito/pohjois-karjala) sekä Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmälle perustettuun Teams-työtilaan.

5 Valtion aluehallinnon uudistus

Janne Kärkkäinen esitteli valtion aluehallinnon uudistusta ympäristötehtävien näkökulmasta. Valtion aluehallintoa uudistetaan yhdenmukaisempaan ja asiakaslähtöisempään suuntaan, sujuvoitamaan prosesseja ja palvelua. Valtakunnalliseen virastoon kootaan valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä, tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöä. Samalla muodostetaan uudet alueelliset elinvoimakeskukset. Uusien virastojen perustaminen on osa hallitusohjelman mukaista valtion aluehallinnon uudistusta. Uusien virastojen on tarkoitus alkaa vuoden 2026 alusta, samassa nykyisten virastojen toiminta lakkaa.

Elinvoimakeskuksia ollaan perustamassa kymmenen. Niihin on suunniteltu vähintään kolme osastoa: elinkeinot ja osaaminen, liikenne, maaseutu ja ympäristö. Kolmannes elinvoimakeskuksen 28 tehtävästä on suunniteltu keskitettävien, esimerkiksi vesitaloustehtävät, kalataloustehtävät, maanteiden rakentamisen ja kunnossapidon hankinta, vesienhoidon tehtävät sekä EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanotehtävät. Pohjois-Karjala kuuluu Itä-Suomen elinvoimakeskukseen, jonka pääpaikkana olisi Kuopio.

Lupa- ja valvontavirasto on monialainen valtion keskushallinnon viranomainen. Virasto kuuluu valtiovarainministeriön hallinnonalaan. Se vastaa useita toimialoja koskevista lainsäädännön lupa-, ohjaus-, valvonta- ja toimeenpanotehtävistä sekä valvoo yleistä etua ympäristöasioissa. Virasto huolehtii myös perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisesta. Lupa- ja valvontavirastoon kootaan suurin osa nykyisten aluehallintovirastojen lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävistä, Valviran lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät ja ELY-keskuksista ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Valtiovarainministeriö vastaa viraston yleishallinnollisesta ohjauksesta, ja viraston toimintaa ohjaavat omilla toimialoillaan eri ministeriöt.

Aluehallinnon uudistuksesta kysyttiin kokouksessa seuraavasti. Aarne Wahlgren: Mihin organisaatioon pinta- ja pohjavesien seuranta menee. Janne Kärkkäinen vastasi: Oletettavasti Lupa- ja valvontavirastoon, mutta järjestämisestä ei ole vielä tietoa. Jukka Koski-Vähälä: Mihin yhteistyöryhmien toiminta menee? Janne Kärkkäinen vastasi: Oletettavasti yhteistyöryhmät menevät LV-virastoon, mutta järjestämisestä ei ole vielä tietoa. Kari Pehkonen kysyi: Vesienhoidon yhteistyöryhmät ovat maakunnallisia, miten jatkossa? Minne tiehallinnon luvat menevät, ovat nyt Pirkanmaan ELY-keskuksessa. Janne Kärkkäinen vastasi: Vesienhoidon yhteistyöryhmän rajausta voi olla muukin kuin maakunta, ei tiedetä vielä. Keskittämiset, kuten tiehallinnon luvat, on esitetty lakiesityksessä. Tiehallinnon lupien keskittäminen yhteen viranomaiseen pysynee entisellään.

Linkkejä uudistuksen internet-sivuille:

<https://vm.fi/aluehallintouudistus>
[Valtion aluehallinnon uudistus](#)

6 Vesienhoidon suunnittelun ja toimeenpanon ajankohtaiset asiat, pinta- ja pohjavedet

Mauri Keräsen estyttyä Minna Kukkonen kertoi lyhyesti keskeisten kysymysten kuulemispalautteesta, hallituksen esityksestä 'Vesienhoidon ympäristötavoitteet ja niistä poikkeaminen' sekä ennallistamisasetuksesta.

Keskeisten kysymysten kuulemispalautteesta on tehty yhteenveto Vuoksen vesienhoitoalueella. Palautteita saatiin kaikkiaan 71 kappaletta. Suurin osa palautteista koski kaikkia vesienhoitoalueita. Palaute otetaan huomioon vesienhoitosuunnitelmien valmistelussa. Kuulemispalautteen yhteenvetoon voi tutustua täällä: https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/VHA1_keky_kuuleminen_palautekooste_2024_0_0.pdf

Nostoja Pohjois-Karjalaa koskien:

- Erittäin tärkeänä pidetään, että Pohjois-Karjalan pohjavesialueista riskialueiksi määritetyiltä 1-luokan pohjavesialueilta (Ilomantsin Sonkaja, Kontiolahden Jaamankangas, Kontiolahden Kulho, Kontiolahden Lykynlampi ja Polvijärven Lavalampi) pohjaveden laadun seurantaa jatketaan ja ryhdytään riittäviin pohjaveden suojelutoimenpiteisiin riskien minimoimiseksi.
- Vuoksen vesistöalueen säännöstelyä on syytä tarkistaa ottamalla huomioon jo nyt nähtävillä olevat ilmastonmuutoksen aiheuttamat ääri-ilmiöt sääoloissa. Ilmastonmuutoksen vaikutukset pohjavesien pinnakorkeuteen ja vedenlaatuun on otettava tarkempaan tarkasteluun. Maa- ja metsätalouden ja turvetuotannon vesiensuojelurakenteiden mitoitus tulee suunnitella muuttuviin ilmasto-olosuhteisiin

- Kaivosalueilta (lakkautuneet/toiminnassa olevat) ja niiden vaikutusalueilta olisi tärkeää selvittää pohja- ja pintavesien kemiallinen tila.
- Erityishuomiota pitäisi kiinnittää siihen, kuinka vähennetään hajakuormitusta.
- Vuoksen alueen jalokalojen vaellusesteiden poisto ja elinympäristöjen turvaaminen on huomioitu Vuoksen alueen keskeisissä kysymyksissä, mutta alueella elävän saimaannorpan elinympäristöjen turvaamista ei mainittu ollenkaan.
- Palokin koskien ennallistaminen uhanalaisten kalakantojen elvyttämiseksi (mainitaan monessa lausunnossa). Tulisi huomioida, että Palokin kysymys on vielä avoin ja ratkaisuja voi olla muitakin kuin esitetty koskien ennallistaminen ja nousuesteiden poisto.
- Karjalan Pyhäjärven sijoittuminen mm. kahden ELY-keskuksen alueelle hankaloittaa järven vesienhoitoa, hankkeiden toteutusta jne.

HE Vesienhoidon ympäristötavoitteet ja niistä poikkeaminen on yhä työn alla. Kun asia etenee, niin lakiesityksen sisältöä voidaan käydä yhteistyöryhmässä läpi. Asiaa voi tarkemmin seurata täältä: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_175+2024.aspx

EU:n ennallistamisasetuksen "maa- ja sisävesialueiden ennallistamistavoitteet"-osio tulee todennäköisesti myös edistämään vesienhoitoa. Ennallistamisasetuksen sisältö on vielä kesken. Asetuksen toteutuksen etenemistä voi seurata täältä <https://ym.fi/ennallistamisasetus>.

Pohjavesien ajankohtaisista asioista kertoi Mika Huttunen.

Itä-Suomen aluehallintovirasto antoi 11.6.2024 päätökset Kontiolahden Kulhon Kerolankankaan maa-ainesten ottoon liittyvistä vesilain mukaisista hallintopakkehakemuksista. Päävelvoitteina oli hakea vesilupaa 31.12.2024 mennessä, osittainen toiminnan keskeyttäminen (8 metrin suojakerrospaksuus pohjaveteen, ottamisalueita ei saa laajentaa, pintamaata ei saa poistaa) ja velvoite toimittaa valvontaviranomaisille tieto maanpinnan nykytilanteesta. Kaikki toiminnanharjoittajat valittivat päätöksistä. Vaasan hallinto-oikeus antoi välipäätökset valituksista 4.9.2024, joissa kiellettiin AVI:n päätöksien täytäntöönpano päävelvoitteen 1 osalta (vesiluvan hakeminen 31.12.2024 mennessä). ELY on suorittanut drone-kuvauksia ja pyytänyt tiedot ylimmistä pohjaveden pinnan korkeuksista alueella ja esityksen alimmista ottotasoista 8 metrin suojakerroksella.

Pohjavesien tilan parantamisen osalta edistämistä on toteutettu erityisesti "pilaantuneet maa-alueet" -sektorin toimenpiteiden osalta pohjavesialueilla vuosina 2022-2024: tutkimuskohteita on ollut 6 kpl ja puhdistuskohteita 14 kpl.

Pohjavesien suojelusuunnitelman laadintaan on annettu yksi avustuspäätös 4.6.2024 (Juuan kunnan tärkeät pohjavesialueet). Kunta ei ole vielä aloittanut työtä. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmiin on menossa avustushaku 22.10.–2.12.2024. Pohjois-Karjalassa olisi tarvetta pohjavesien suojelusuunnitelmien päivittämiseen ja siihen on haettavissa rahoitusta.

Jukka Koski-Vähälä kertoi, että Savo-Karjalan vesiensuojeluyhdistys tarjoaa pohjavesien suojelusuunnitelmien laadintaa. Tästä on myös tiedotettu.

Pintavesien ajankohtaisista asioista kertoi Minna Kukkonen.

Kauden 2022-2027 toimeenpano

Ympäristölupien sekä YVA-ohjelmien ja perusteltujen päätelmien vesistölausuntojen valmisteluun on saatu kaksivuotinen RePower-rahoitus, jolla on palkattu vesistöasiantuntija Jere Laine limnologiseksi avuksi. Toimintojen vesistövaikutusten tarkastelu on lisääntynyt monessa tilanteessa, mm. jo kaavoitusvaiheessa, joten lisäresurssi on erittäin tarpeellinen.

Vesienhoidon perustoimenpiteet jatkuvat lupien, lainsäädännön velvoitteiden valvonnan ja lausuntojen osalta.

Aurinkovoimahankkeiden osalta on yksittäisiä ennakkoneuvotteluita, suurin ruuhkapiikki yhteydenotoissa tasaantunut. Tohmajärven Koirivaaran (Valkeasuo) ja Kontiolahden Kyyrönsuon aurinkovoimaloiden kaava- ja lupaprosessit ovat pisimmillä.

Yhdyskuntapuhdistamoista Kuhasalo sai uuden ympäristöluvan 17.4.2024, asukasvastineluvulla 114 000. Puhdistamon tehostetun prosessin tulee käynnistyä viimeistään 31.12.2026. Tohmajärven puhdistamon uusiminen etenee.

Teollisuudessa on vireillä 5 kaivoslupahakemusta (2 kpl kultakaivos Ilomantsi, kpl 2 talkkikaivos Polvijärvi, 1 kpl monimetallikaivos Outokumpu).

Turvetuotanto: AVI:n käsittelyssä 4 uutta aluetta: Tuohtaansuon lisäalue, Ketveleensuo, Teerisuo ja Ruokosuo. AVI:ta on saatu päätös Iljansuolle: alue muuttunut ja osittain lupa rauetettu. Mekrijärvensuon lopettaminen menossa. Pahankalan-Palokankaansuon aluetta rauetetaan (aluetta ei ole koskaan aloitettu). Aiemmin AVI:n päätöksen saaneella (17.1.2024) Suurisuolla on tehty lopputarkastus. Lupien tarkastaminen on arvioinnissa. Niiden osalta on annettu kehoitus Kotkan-pesänsuolle.

YVA-menettelyt: odotetaan Koivusuo-Ruosmesuo ja Patrikkasuon turvetuotannon YVA-selostusta sekä Heinävedelle YVA-selostusta tuulivoimahankkeesta. YVA-menettely on almassa Kuittila-Korvilansuon kultakaivoshankkeesta ja Vuonoksen rikastushiekka-altaan korottamisesta.

Pohjavesialueilla on ollut maa-ainesten ottoon liittyviä YVA-tarveharkintoja ja joitakin on tulossa. Tähän mennessä ei ole nähty tarvetta YVA-menettelyyn.

JOS on mielessä YVA-, lupa- tms. menettelyä/hanketta, niin kannattaa olla matalalla kynnyksellä yhteydessä ELY-keskukseen. Se hyvinkin nopeuttaa asioiden käsittelyä, kun viranomainen voi tutustua asioihin etukäteen.

Aarne Wahlgren kysyi: Montako YVA-menettelyä ja kaivoshanketta on vireillä?

Mari Heikkinen vastasi: Vireillä on neljä YVA-menettelyä (2 kpl tuulivoimaa, 2 kpl turvetuotantoa). AVI:ssa on vireillä 5 kaivoshanketta koskevaa lupahakemusta: Horsmanahon ja Karnukan kaivosten laajentaminen, Pampalon rikastushiekka-alueen korottaminen, Pampalolampien kaivoksen avaaminen ja Hautalammen kaivos ja rikastamo. Kaikki kaivoshankkeet koskevat olemassa olevia kaivoksia.

Sirpa Piironen kysyi: Mikä tilanne on aurinkopuistojen osalta? Niihin ei ole maakuntakaavassa otettu kantaa? Jukka Nykänen, Maakuntaliitto vastasi: Maakuntakaavassa ei osoiteta aurinkopuistoalueita. On katsottu, että vaikutukset ovat lähinnä paikallisia, ja niihin otetaan kantaa suunnittelumääräyksellä.

Kolmannen kauden vesien tilan parantamiseen tähtäävien toimenpiteiden tiedot EU-raportointia varten kerättiin syksyllä 2024. Kyseessä ovat vuosien 2022-2024 toimenpiteet eli kolmannen kauden puolivälin raportointi. Osa toimenpiteistä on tavanomaista vesistöihin kohdistuvan kuormituksen vähentämistä, kuten yhteiskuntajätevesien tai turvetuotantoalueelta lähtevien vesien puhdistamista.

Toimenpiteiden raportointiin perustuu maatalouden osalta Ruokavirastolta sekä ELY-keskukselta saatuihin tietoihin, metsätalouden osalta Metsähallitukselta, Metsäkeskukselta sekä ELYn asiantuntijalinnasta saatuihin tietoihin. Kunnista on saatu tietoja hajajätevesijärjestelmistä, ELYn YLVA-järjestelmästä tietoja usealta sektorilta ja SYKEN Veeti-järjestelmistä pistekuormittajien tietoja ym. Hankalimmin ja epävarmimmin saatuja tietoja ovat olleet viemäriverkoston ulkopuolella sijaitsevien kiinteistökohtaisten jätevesien käsittelyn tehostamistoimet loma- tai vakituisista kiinteistöistä, joten tiedot ovat arvioita. Kohteita ei tilastoida siten, että ne saisi poimittua kätevästi. Yleisesti kaikkia tietoja olisi hyvä täyttää olemassa oleviin rekistereihin mm. ELY-keskuksen valvonnan YLVA ja Suomen Ympäristökeskuksen Veeti. Toimenpiteistä ja niiden toteutumisesta tullaan myöhemmin tekemään yhteenvedot, joita voidaan esitellä yhteistyöryhmän ensi vuoden kokouksessa.

Metsätalous. Kemera-rahoituksen loputtua vuonna 2023, näyttäisi ELY-keskukselle sen jälkeen tulleissa ojitusilmoituksissa olevan aiempia vuosia enemmän tarveharkintaa. Ojituskohteissa on vähemmän ojametrejä ja ilmoituksia tehdään kohteisiin, joissa kuivatuksen toteutuminen on todennäköisempää. Juha Tuononen kertoi vuoden 2024 alusta alkaneen METKA-rahoituksen tilanteesta. Metka:n osalta otetaan hakemuksia vastaan, mutta vielä ei ole pystytty antamaan päätöksiä kaikkien työläjien osalta. Järjestelmät saataneen kuntoon kaikkien työläjien osalta loppuvuodesta 2024 tai alkuvuodesta 2025. Lisätietoja eri metka-työläjien etenemisestä uutisessa [Tuki uusien metsäteiden rakentamiseen on päättymässä | Metsäkeskus](#)

Suometsän hoidosta on pidetty Webinaari, jonka aineisto kannattaa ottaa talteen:

<https://mappi.metsakeskus.fi/catalog/Mappi/r/1743/viewmode=infoview/qsr=Suomets%C3%A4>.

Sirpa Piironen kysyi: Metka kosteikkojen tuesta vähennetään puunmyyntitulot. Vähentääkö tämä tuen kysyntää? Tähän olisi hyvä saada muutos. Juha Tuononen vastasi: Siltä näyttää.

Valtakunnallisesti ELY-keskukset yhdessä Suomen ympäristökeskuksen kanssa ovat tehneet paikkatietoaineiston **metsätaloudelle herkistä vesistä**. Siinä ovat mukana vesistöt pieniä puroja myöten. Kartalla tunnistettu puro, joki, lampi tai järvi on todennäköisesti herkempi sellaisille metsätaloustoimille, joilla on vaikutusta vesistöön esimerkiksi kiintoaine-, humus- tai ravinnekuormituksen kautta tai muuttamalla uoman varjostusta ja suojavyöhykkeen ominaisuuksia. Karttaa voidaan hyödyntää erityisesti neuvonnassa ja haitallisten vesistövaikutusten ennaltaehkäisyssä. Se on suunnattu metsänomistajille, metsänhoidon toimijoille ja viranomaisille. Kartta ei poista tarvetta maastossa tehtävälle tarkastelulle suunnittelun yhteydessä, vaan sen tulisi herättää tarkempaa suunnittelua alueella. Lisätietoa <https://ckan.ymparisto.fi/dataset/metsataloudelle-herkat-vesistot>. Aineisto tulee saataville keväällä 2025.

Maatalouden CAP27-ohjelmakausi alkoi vuoden 2023 alusta. Uudella ohjelmakaudella ympäristökorvaukseen sitoutuneiden tilojen määrä väheni noin 20 %. Suurimpia syitä ympäristökorvauksesta poisjättäytymiseen on, että Ekojärjestelmätukeen siirrettiin ympäristökorvauksen puolelta toimenpiteitä, jotka ovat viljelijöille mieluisia ja helppoja toteuttaa, esim. talviaikainen kasvipeitteisyys, luonnonhoitonurmet, viherlannoitusnurmet sekä monimuotoisuuskasvit (riistakasvit, pölyttäjähönteis- ja maisemakasvit, niittykasvit sekä peltolintukasvit). Siten ympäristökorvaukseen sitoutuminen on helppo jättää tekemättä ja valita toimenpiteet Ekojärjestelmän toimenpiteistä. Lisäksi ympäristökorvausjärjestelmästä on yleisesti katsoen tehty melko monimutkainen suhteessa siitä saatuun korvaukseen. Osa kuormituksen vähentämiseen tähtäävistä maatalouden toimista on lisääntynyt, kuten talviaikaisen kasvipeitteisyyden tukihakemukset, vuonna 2023 se oli 85 % pellohehtaareista, vuonna 2022 53 %. Kasvipeitteisyysvaatimus tuli ehdollisuuden kautta pakolliseksi kaikille ja tuenhakijat katsovat, että tukea siihen kannattaa hakea Ekojärjestelmän kautta. Kerääjäkasvien määrä on kolminkertaistunut (3100 ha -> 9000 ha). Syy on tekninen; mukaan lasketaan aiemmasta poiketen myös seuraavan vuoden rehunurmen perustaminen.

Rahoitushaut, tällä hetkellä on avoinna seuraavia rahoitushakuja:

[Ahti-ohjelma](#), tähtää vesien ja meren tilan parantamiseen 2023-2027. Siinä jatketaan vesiensuojelun tehostamisohjelman (2019-2023), ravinteiden kierrätysohjelman (2012-2023) ja Saaristo-meri-ohjelman (2021-) työtä. <https://ym.fi/vesien-ja-meren-tilan-parantaminen>

JTF-rahoitusta (oikeudenmukaisen siirtymän rahasto) voi hakea entisten turvetuotantoalueiden ennallistamiseen jatkuvassa haussa. Siinä on hyvä tukiprosentti ja siitä on jäämässä paljon resursseja käyttämättä. Tällä hetkellä on yksi hakija ja yksi hanke toteutuksessa. JTF-rahoituksen haku jatkuu ainakin 14.3.2025 saakka. <https://eura2021.fi/hakuilmoitukset/hakuilmoitus/6e4872c7-d0f0-4dd0-ac00-a6233302b3c7/>

JÄSMY-teemahaku (Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelma) luonnon monimuotoisuuden edistämisen avustuksia voi hakea 15.12.2024 asti. Tällä hetkellä on neljä hakijaa, joista yhdelle on jo avustuspäätös tehty. <https://maaseutu.fi/etela-savo/jasmy-teemahaku-luonnon-monimuotoisuuden-edistamiseen/>

Samaan aikaan on haettavissa harkinnan varaisia myönnettäviä valtionavustuksia, mm. tulvasuojelu, kalataloudelliset hankkeet, pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat maa- ja metsätalousministeriöltä. <https://www.ely-keskus.fi/avustukset-vesisto-ja-kalataloushankkeisiin>.

Aino Heikura kysyi: Minkälaiset ovat JÄSMY-tuen tukiprosentit. Tiina Kontio SKVSY vastasi: tukiprosentit vaihtelevat haettavan hanketyypin mukaan 60-100 %.

Hankkeet eivät aina toteudu täysimääräisesti, jolloin jää resursseja, joita ELY-keskus voi jakaa muille hankkeille jatkuvana hakuna. Niistä voi kysyä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksesta, Tiina Käeltä.

Kauden 2028-2033 suunnittelu

Vesienhoidon 4. kauden suunnittelu on käynnissä edellisten kuusivuotiskausien tapaan.

Vesimuodostumien tyypittely on tarkistettu lisäämällä taustatietoja mm. valuma-alueen turvemaaosuus ja sen ojitusprosentti, järvien viipymä, luontainen väri ym. Pisara-tietojärjestelmään. Tiedot perustuvat lähinnä ympäristöhallinnon VEMALA-järjestelmään, luontaisen värin osalta mallinnukseen. Osalle Pohjois-Karjalan vesimuodostumista aiheuttaa tunnusluvuissa epävarmuutta valuma-alueen ulottuminen Venäjälle, koska sieltä ei ole tarkkoja tietoja. Samoin reittivesissä turvemaa saattaa sijaita lähellä tai hyvin kaukana vesimuodostumasta, mikä heijastuu veden laatuun.

Tyypittelyn tarkastamisen yhteydessä muutettiin Puruvesi (Saimaa), Ristilahden tyyppi pienestä humusjärvestä matalaksi humusjärveksi. Ristilahden maksimisyvyys on noin 2 m ja keskisyvyys 0,6 m. Pienen humusjärven keskisyvyyden tulisi olla yli 3 m, mikä ei Ristilahden osalta täyty. Matlan humusjärven keskisyvyys on < 3 m. Tyypittelystä tarkemmin <https://www.vesi.fi/vesi-tieto/pintavesien-tyypittely/>

Tyypittelytiedot ovat nyt uudessa **Pisara-järjestelmässä**. Se on ympäristöhallinnon uusi tietojärjestelmä, mikä tukee viranomaisten työtä vesistöjen suunnittelussa ja hallinnassa. Järjestelmä on vielä osin kehitysvaiheessa. Kesästä lähtien sinne on tarkistettu myös vesimuodostumien tilaan vaikuttavia painetietoja. Paineet tarkistetaan lähinnä hyvää huonommassa tilassa tai riskissä heikkenemisestä oleville vesimuodostumille. Lisätietoa Pisara-järjestelmästä: <https://www.vesi.fi/vesikirje/vesien-ja-merenhoidon-tiedot-siirtyvat-pisaraan/> Pisara avautuu jonnain vuonna myös yleiseen käyttöön.

Pinta- ja pohjavesien luokittelu alkanee vuoden 2025 alusta. Luokittelu tulee muuttumaan 4. kaudelle vesimuodostuman ekologisesta kokonaisarvioinnista laatutekijäkohtaiseen **One out All out** –periaatteeseen eli heikoimman laatutekijän tila ratkaisee vesimuodostuman ekologisen tilan. Jos ekologisen tilan arviointia tukevat hydro-morfologiset tai fysikaalis-kemialliset laatutekijät ovat erinomaista tilaluokkaa heikommassa tilassa, niin Hydro-morfologiset laatutekijät voivat laskea tilaluokan vain erinomaisesta hyvään ja fysikaalis-kemialliset laatutekijät hyvään tai tyydyttävään. Em. lähinnä silloin, jos biologiset laatutekijät ovat erinomaisia tai jos niitä ei vesimuodostumasta ole määritetty olleenkaan.

Lähtökohtaisesti luokitteluun käytettyjen havaintoasemien tulee edustaa koko vesimuodostuman tilaa. Asemia, jotka sijaitsevat kuormittavan tekijän, ”putken päässä” ei käytetä. Luokittelussa suositaan pitkiä aikasarjoja, mutta yksittäisiäkin havaintoja joudutaan käyttämään. Luokittelu tehdään pääosin vuosien 2017-2023 aineistojen perusteella. Kaukokartoituksen ja tilan mallinnuksen hyödyntämistä lisätään; Sykessä on menossa kehityshanke jokien ja järvien biologisten laatutekijöiden tilaluokkaennusteiden tuottamiseksi. Kemiallisen tilan luokittelu sekä KeVoMu-nimeäminen/luokittelu (keinotekoiset ja voimakkaasti muutetut) tehdään vuoden 2025 keväästä lähtien.

Luokitteluopas oli esittelyssä ja kommentteilla sidosryhmillä syksyllä. Opas julkaistaan kommenttien korjauksen jälkeen. Luokittelua esiteltiin sidosryhmätilaisuudessa 10.10.2024 Esittelymateriaali on jaettu yhteistyöryhmälle.

Sirpa Piirainen kyseli biologisista laatutekijöistä: Biologisia tekijöitä on ehkä selvitetty vähän. Onko tiedossa metsätalouden vaikutuksia koskevia selvityshankkeita? Minna Kukkonen vastasi: Suomen ympäristökeskuksen vetämässä [MaaMet-hankeessa](#) seurataan maa- ja

metsätaloudenvaikutuksia vedenlaatuun ja biologiaan. ELY-keskus tilaa biologisten näytteiden näytteenottoja ja määrittämiä vuosittain resurssien puitteissa muutamalle kymmenelle vesimuodostumalle. Onko pelkona, että luokittelutavan muutos tuo enemmän hyvää huonommassa tilassa olevia vesimuodostumia? M.K. vastasi: Tämä on mahdollista.

Jukka Koski-Vähälä kysyi: Onko luokittelussa käytetty toissijaisia tyyppejä? M.K. vastasi: toissijaisia tyyppejä käytetään, kun ensisijaiselle tyyppille ei ole olemassa luokittelun raja-arvoja. Lähinnä lyhytviipymäisen järvi- ja järviympäristön laatutekijöillä ei ole luokittelun raja-arvoja, jolloin käytetään toissijaisen tyyppin luokittelurajoja.

Anssi Vainikka kysyi: Voidaanko biologista tietoa hankkia? M.K. vastasi: Biologista aineistoa tuotetaan koko ajan resurssien puitteissa. Luokittelussa veden laadun ja hydro-morfologisten laatutekijöiden pohjalta arvioidaan vesimuodostumaan kohdistuvien paineiden herkimmin reagoivan laatutekijän tila, jos mitattua biologista aineistoa ei ole olemassa.

7 Yhteistyöryhmän jäsenten ajankohtaiskatsauksia

Jukka Nykänen, Maakuntaliitosta kertoi kuultavana olleen maakuntakaavan 2040, 2. vaihe tilanteesta. Vaihemaa- ja maakuntakaavassa käsiteltävät teemat olivat energia ja maisemat eli sähkönsiirto ja siihen liittyvä infra, teollisen kokoluokan tuuli- ja aurinkovoima-alueet sekä maisema- ja pohjavesikysymykset. Kaavaesitys oli kuultavana 5.8.-16.9.2024. Kommentteja kaavan saatiin 46 lausuntoa ja 47 yksittäistä mielipidettä. Palautetta tuli erityisen paljon tuulivoimasta, mutta myös energiainfrasta (sähkönsiirto ja sähköasemat/voimalat), aurinkovoimasta ja maisema-alueista (valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet). Maakuntakaavan lopullisena aikataulullisena tavoitteena on maakuntakaavan vieminen maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyyn kesällä 2025. Kaavaesitys kirvoitti mm. maisemakysymyksen, saako Kolin kansallismaisemassa näkyä tuulivoimaloita.

Päivi Jokinen, Pro Agria Itä-Suomi, MKN maisemapalvelut

Vaara-Karjalan Leaderista on saatu koulutusrahoitusta Lieksa / Nurmes / Juuka alueelle. Tavoitteena on tutustuttaa henkilöitä vesistökuunnostuksiin. Lisäksi on kuusi kunnostuskohdetta, joissa tullaan tekemään talkootyönä kunnostuksia. Lisää hankkeesta: <https://www.proagria.fi/hankkeet/virtaa-pielisen-pintaan-kunnostusta-porukalla>.

Päivi Jokinen kertoi myös KAIPPO-vesistökuunnostusverkoston jatkosta. KAIPPO-verkosto päättyy vuoden 2024 loppuun. Toimintaa jatketaan pienemmin resurssein nimellä Kainuun ja Pohjois-Karjalan vesistökuunnostusverkosto. <https://www.proagria.fi/hankkeet/kaipo-verkko>

Toiminnanjohtaja Jukka Koski-Vähälä Savo-Karjalan vesiensuojeluyhdistyksestä esitteli Juojärven esiselvityshanketta. Alueelle on perustettu Kirkas Juojärvi Oy -yhdistys. <https://skvsy.fi/hanke/juojarven-esiselvityshanke/>

Jukka Koski-Vähälä esitteli myös juuri alkanutta Kestävät ratkaisut valuma-alueille-hanketta. Lisätietoja täältä: <https://maaseutuverkosto.fi/hankkeet/kestavat-ratkaisut-valuma-alueilla/>). Liitteessä 2 on esittelymateriaali.

Sirpa Piirainen, Luke kertoi ajankohtaisista tutkimusuutisista mm. MMM:n rahoittamasta Kustannustehokasta ja toimivaa vesiensuojelua - yhteistoimin kuormituksen vähentämiseen maa- ja metsätaloudessa -projektista, jonka loppuraportti ilmestyy vuodenvaihteessa.

5.12.2024

Eeva Rautiainen, Siun sote, ympäristöterveys kertoi, että ympäristöterveys on aloittamassa neuvontaa mustaliuskealueille sijoittuvista talousvesikaivoista.

8 Muut asiat

Muita asioita ei erikseen tullut.

9 Seuraava kokous

Yhteistyöryhmän seuraava kokous sovittiin pidettäväksi maanantaina 26.5.2025. Sihteeri lähettää Teams-kokousvarauksen. Kokouskutsu ja asialista toimitetaan myöhemmin. Kokouksen sisältöä, mahdollista retkeilyä, mietitään kevään aikana.

10 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Janne Kärkkäinen kiitti osanottajia ja päätti kokouksen klo 15.09.

Puheenjohtaja

Janne Kärkkäinen

Sihteeri

Minna Kukkonen

Liitteet

1 Läsnaolijat

2 Jukka Koski-Vähälän esitys

Kokouksessa esitelty aineisto toimitetaan yhteistyöryhmän jäsenille TEAMS-kanavalla

Jakelu

Yhteistyöryhmän jäsenet ja varajäsenet

5.12.2024

LIITE 1. Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 2/2024, 28.10.2024, klo 13-15, osallistujat.

Paikka: Ravintola Usva, Pyhäikköjen-sali Kauppakatu 44, Joensuu ja Teams

Puheenjohtaja: Janne Kärkkäinen

Jäsenet: Jäsen Varajäsen

☒	Jukka Nykänen	☐	Pasi Pitkänen
☐	Pirjo Kosonen	☒	Eeva Rautiainen
☒	Aino Heikura	☒	Antti Suontama
☒	Tuomas Tikka	☐	Jussi Heiskanen
☒	Ritva Majoinen	☐	Ismo Ryynänen
☒	Marjo Tikka	☐	Joni Rytönen
☐	Juha Kosonen	☒	Jari Puustinen
☒	Tiina Kuusisto	☐	Joni Rytönen
☐	Antti Saari	☐	Saara Pihlman
☒	Terhi Helkala	☐	Anna Kralik
☒	Juha Tuononen	☐	Suvi Haapalehto
☐	Jari Rouvinen	☐	Harri Välimäki
☒	Päivi Jokinen	☒	Panu Mielonen
☒	Aarne Wahlgren	☐	Hannu Parviainen
☐	Sanna Hämäläinen	☐	Yrjö Lankinen
☐		☒	Ilari Kinnunen
☒	Kari Pehkonen	☒	Maria Pikkupirtti
☒	Mikael Rytönen	☐	Jari von Becker
☒	Enni Pekkalin	☒	Olli Hacklin
☒	Anne Savolainen	☐	
☒	Taina Ahosola	☒	Mervi Paajanen
☒	Anssi Vainikka	☒	Raine Kortet
☒	Sirpa Piirainen	☐	Matti Janhunen
☐	Anu Eskelinen	☐	Jari Hyvärinen
☒	Jukka Koski-Vähälä	☒	Tiina Kontio
☐	Janne Tarkiainen	☐	Tuuli Puruskainen
☒	Mirja Ulmanen	☐	Kirsi Karhio
☒	Ilona Kellokoski	☐	Anna Karjalainen
☐	Timo Reko	☒	Mikko Keinonen
☒	Muuri Tarmo	☐	Heli Peura
☒	Mari Heikkinen	☐	Pauliina Palmgren
☐	Arto Ruuska	☒	Tapio Leinonen
☒	Minna Kukkonen, siht.	☐	
☐	Mauri Keränen	☐	

Asiantuntijat, ELY-keskus: Mika Huttunen, Ari Heiskanen, Jon Norppa (viestintä)